

PROTOCOL DE PREVENCIÓ D'ASSETJAMENT I D'ABÚS SEXUAL A MENORS

CASAL SOCIETAT LA PRINCIPAL

Rambla de Nostra Senyora, 35-37, 08720 Vilafranca del Penedès, Barcelona

Índex

1. Declaració de motius.....	2
2. Objectius	2
Àmbit d'aplicació.....	3
3. Conceptualització.....	3
4. Principis i garanties	5
5. Prevenció.....	5
5.1. Situacions de risc.....	5
5.2. Efectes a menors	6
6. Procés d'actuació i comunicació	7
Situacions de sospita fonamentada entre un adult i un menor.....	7
Situacions de certesa entre un adult i un menor	8
Situacions de sospita fonamentada entre dos menors.....	9
Situació de certesa entre dos menors.....	9
ANNEXES	12
1. Material d'actuació a treballadors	12
2. Material d'actuació a familiars.....	12
3. Material i cartells informatius sobre el procediment de detecció i comunicació.....	12

1. Declaració de motius

Des de l'Associació Casal Societat La Principal (en endavant, l'Associació) volem establir mesures de prevenció i detecció de possibles situacions d'assetjament i abusos a menors que es donin durant l'exercici de les diferents activitats promogudes i realitzades per l'Associació dins dels diferents àmbits d'actuació de la mateixa. Tanmateix volem establir un canal de denúncies internes per tal de que qualsevol, usuari, soci, voluntari i/o treballador pugui comunicar qualsevol situació que menyscabi el nostre Codi Ètic o posi en perill els drets i llibertats dels menors de la nostra Associació

2. Objectius

La finalitat del present protocol inclou els següents punts i accions:

1. Brindar protecció als usuaris i socis infants i adolescents de l'Associació establint unes pautes clares d'actuació entre treballadors/voluntaris i els infants i adolescents usuaris de les activitats on predomini el respecte, l'ètica professional i la no violència¹
2. Prevenir i conscienciar tant a treballadors com voluntaris sobre quines situacions podent encabir-se dins de l'assetjament i l'abús sexual a menors propiciant conductes que respectin els drets i llibertats dels menors per part dels treballadors i voluntaris.
3. Facilitar la detecció de situacions de maltractament i/o abús sexual a infants i adolescents en les diferents activitats de l'Associació.
4. Posar a disposició mitjans de comunicació de sospites o situacions de certesa d'assetjament i abusos sexuals a menors així com guies de prevenció d'assetjament i abús sexual a les diferents activitats de l'Associació.

Àmbit d'aplicació

El present protocol es d'aplicació tant a la Junta Directiva, personal d'administració, responsables de seccions i d'activitats, equip tècnic i voluntaris de les diferents activitats promogudes i realitzades per l'Associació en els seus diversos àmbits: cultura, educació, esports i arts.

Per tal de conscienciar al personal sobre els riscos i conseqüències de les situacions d'assetjament i abús sexual a menors el present protocol serà lliurat a tot el personal i voluntariat de l'associació per tal de es subscriguin al mateix. En tot cas aquest document es trobarà accessible a qualsevol des de l'apartat de TRANSPARÈNCIA de la pàgina web del Casal Societat La Principal.

3. Conceptualització

L'assetjament i l'abús sexual són situacions diverses i, per tant, és rellevant a aquestes alçades, definir que hem d'entendre per una i altra.

D'una banda l'assetjament sexual és una conducta no desitjada de naturalesa sexual per part d'una persona que comporta un menyscabament de la dignitat de la víctima que pot crear un entorn d'hostilitat, ofensiu o intimidador.

D'una altra l'abús sexual és una conducta coaccionada per part d'una persona forçant a la víctima a realitzar activitats de caire sexual en contra de la seva voluntat o quan la víctima no disposa de l'edat mínima per a consentir o no es suficientment madura.

L'edat mínima establerta al Codi Penal espanyol en la seva última reforma al 2015 és la de 16 anys.

El Codi Penal recull els delictes contra llibertat i indemnitat sexual al seu Títol VIII del Llibre II. No obstant, aquest consentiment no serà aplicable quan:

- La víctima a la que es comet l'abús sexual es trobi privada de sentit (per ex. embriagada, inconscient, drogada).
- La víctima pateix trastorns mentals.

- Quan l'agressor empri substàncies per anular la voluntat conscient de la víctima (drogues o qualsevol altra substància).
- Quan l'agressor obtingui el consentiment de la víctima per raó de una situació de superioritat.

En tot cas, el consentiment ha de ser lliure i voluntari. La mera existència d'una relació sentimental no presumeix, en cap cas, el consentiment a una relació sexual.

Per tant, qualsevol conducta sexual no desitjada realitzada a un menor de 16 anys s'entendrà per llei com un abús sexual. L'agressor pot ser tan un major d'edat o un menor major que la víctima.

L'abús sexual sexual comprén coerció i asimetria d'edat:

- La coerció és qualsevol mitjà de força física, psicològica, amenaça, manipulació, ús d'autoritat o engany.
- L'asimetria d'edat correspon a la diferència d'edat que comporta un grau de maduresa i desenvolupament inferior per part de la víctima respecte l'agressor.

L'abús sexual pot ser-ho sense contacte físic o amb contacte físic. Entre l'abús sexual que implica contacte físic podem trobar les carícies, tocaments, masturbació, penetració oral, anal o vaginal. Entre abús sexual sense contacte es poden donar conductes realitzades a través de xarxes socials, trucades telefòniques, xats (com el conegut, *sexting*) així com l'exhibicionisme, provocació sexual o exposició a material sexual, les proposicions verbals explícites, realització d'actes sexuals enfront un menor, masturbar-se en presència d'un menor o emprar un menor a la creació de material pornogràfic.

Els abusos sexuals es poden classificar, a més, en aguts quan la víctima pateix l'abús en una ocasió o crònics quan ho sigui en repetides ocasions.

Les conseqüències per als infants i adolescents poden ser irreparables en alguns casos ja que aquestes situacions poden desencadenar una experiència traumàtica que perjudiqui al normal desenvolupament del menor. Saber detectar les senyals de possibles situacions d'abús sexual són decisives.

4. Principis i garanties

Des de l'Associació, ens regim amb els principis i garanties declarats al capítol IV del nostre Codi Ètic entre els quals es troben els principis de no discriminació i igualtat, dret a la intimitat i la confidencialitat.

Per tal de que aquest protocol tingui èxit les garantís d'actuació de l'Associació es basaran en:

1. La detecció de situacions de risc
2. La notificació de sospites o situacions de certesa
3. El suport a les víctimes d'assetjament i abús sexual

En aplicació del protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya (https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/07infanciaiadolescencia/DEST_columna_dreta/documents/Protocol-Marc-Maltractament-IA.pdf) i a tenor del seu art. 7.2 l'Associació disposa d'un Delegat de Protecció contra el maltractament a menors dins de l'entitat trobant-se en les seves funcions:

1. Ser el professional referent del servei o centre amb qui s'ha de contactar davant de qualsevol indicatiu de maltractament.
2. Assessorar a la Junta Directiva davant de qualsevol indicatiu de maltractament sobre com intervenir i a qui, que i com informar.
3. Fer un seguiment dels casos detectats

La persona nomenada haurà de complir els requisits estipulats al mateix article.

5. Prevenció

5.1. Situacions de risc

A continuació es llista els potencials riscos que poden desencadenar situacions d'abús sexual i/o assetjament i les accions preventives

Situació de risc	Accions preventives
Fer un mal ús d'imatges dels menors per a finalitats personals.	Obtenir sempre consentiment dels tutors legals i emprar càmeres de l'Associació i no personals.

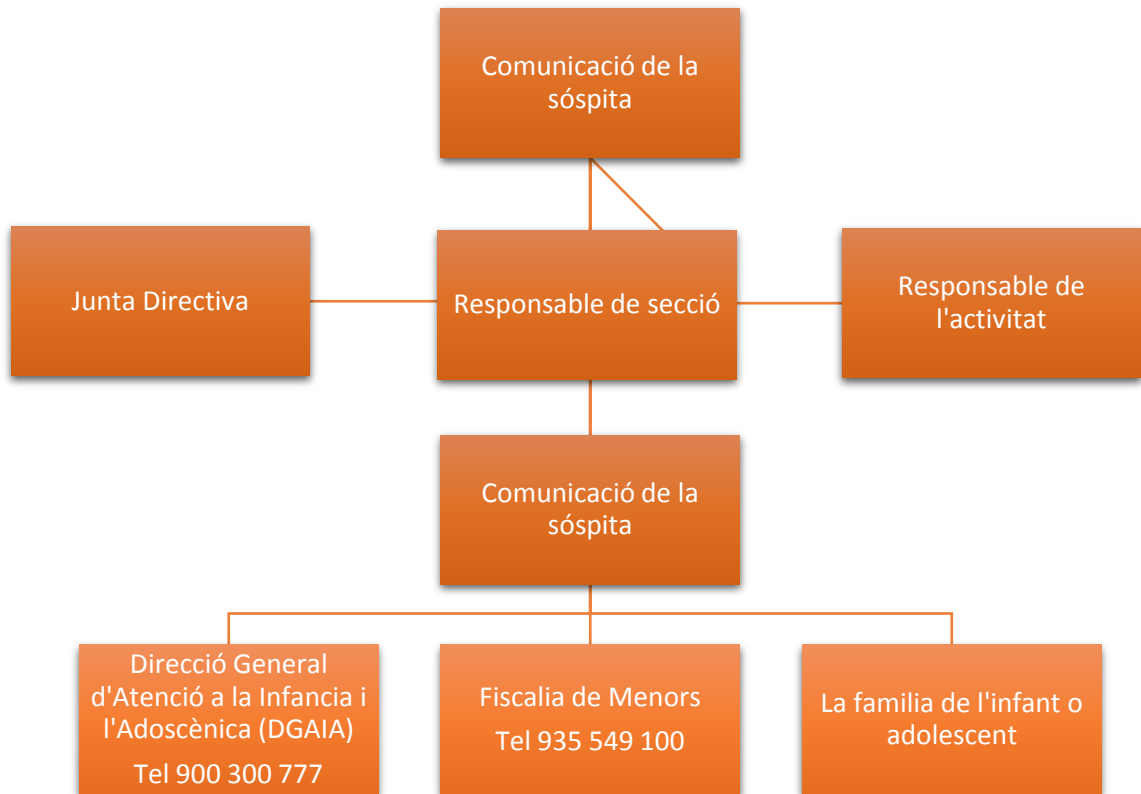
Fer un mal ús de les dades personals del menor.	Garantir la confidencialitat de les dades personals.
Realització d'activitats individuals a menors en espais tancats.	Disposar d'espais oberts o visibles des de l'exterior.
Situacions de favoritisme a certs menors.	Mantenir una relació igual amb tots els menors de les activitats.
Participació de terceres persones externes a les activitats.	Sempre sota la vigilància del responsable de la mateixa i sense delegar responsabilitats al tercer.
Recollida de menors per tercers no autoritzats prèviament.	Registrar a quines persones s'ha autoritzat per la família del menor per a la seva recollida de l'activitat.
Activitats que impliquin dormir fora de casa.	Cada menor a de tenir el seu llit en un espai compartit. El responsable de l'activitat a de tenir el seu propi lloc des d'on pugui realitzar la seva tasca de vigilància.
Ús de xarxes socials, xats i telèfons mòbils personals dels menors.	Contactar amb els menors a través dels mitjans autoritzats pels tutors legals i sempre amb finalitats professionals.

5.2. Efectes a menors

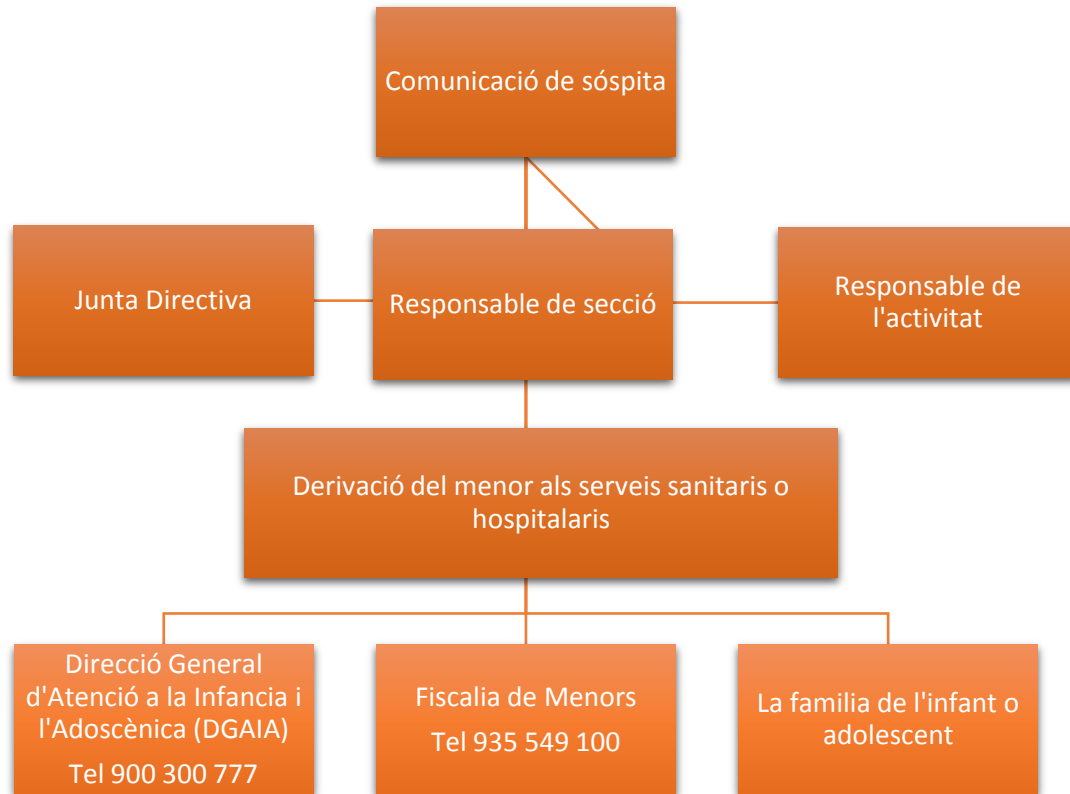
Quan l'abús sexual no es donin per força física o causin conseqüències visibles a la víctima poder adonar-se'n d'aquestes comporta una tasca que pot ser complicada. Hem de poder detectar canvis en les emocions o comportaments del menor: por, fòbia, desconfiança, ansietat, sentiment de culpa, vergonya, problemes d'atenció, aïllament, o rebuig al propi cos, entre d'altres. Tanmateix detectar que un menor té infeccions recurrents d'orina, malalties de transmissió sexual abans de la pubertat, dolors al caminar, seure així com inflamacions o picors a la zona genital, roba estripada sense explicació, roba interior tacada o qualsevol ferida al voltant dels genitals poden ser signes evidents d'una situació d'abús sexual.

6. Procés d'actuació i comunicació

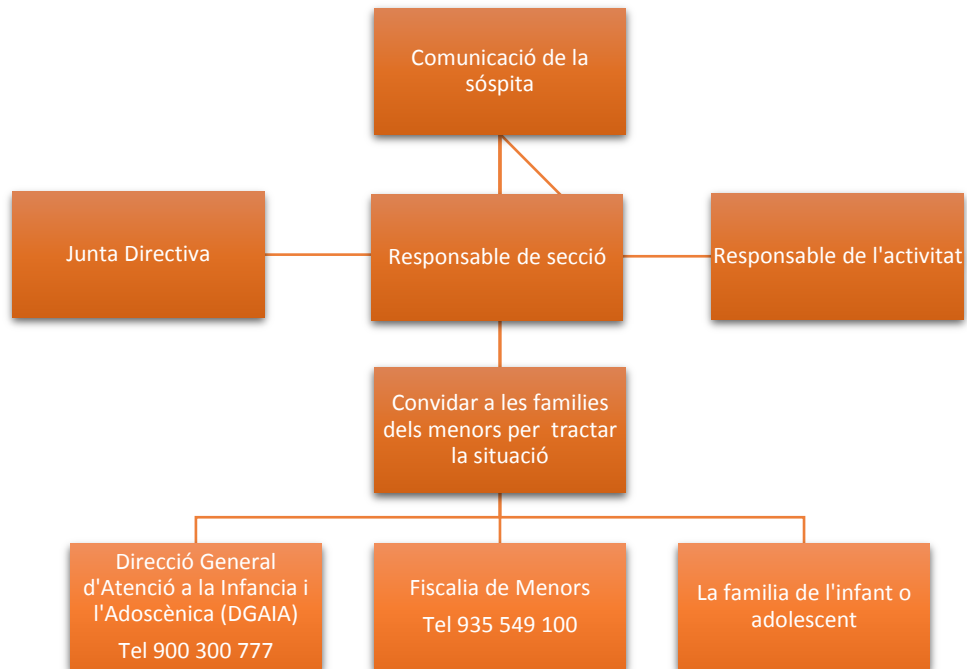
Situacions de sospita fonamentada entre un adult i un menor

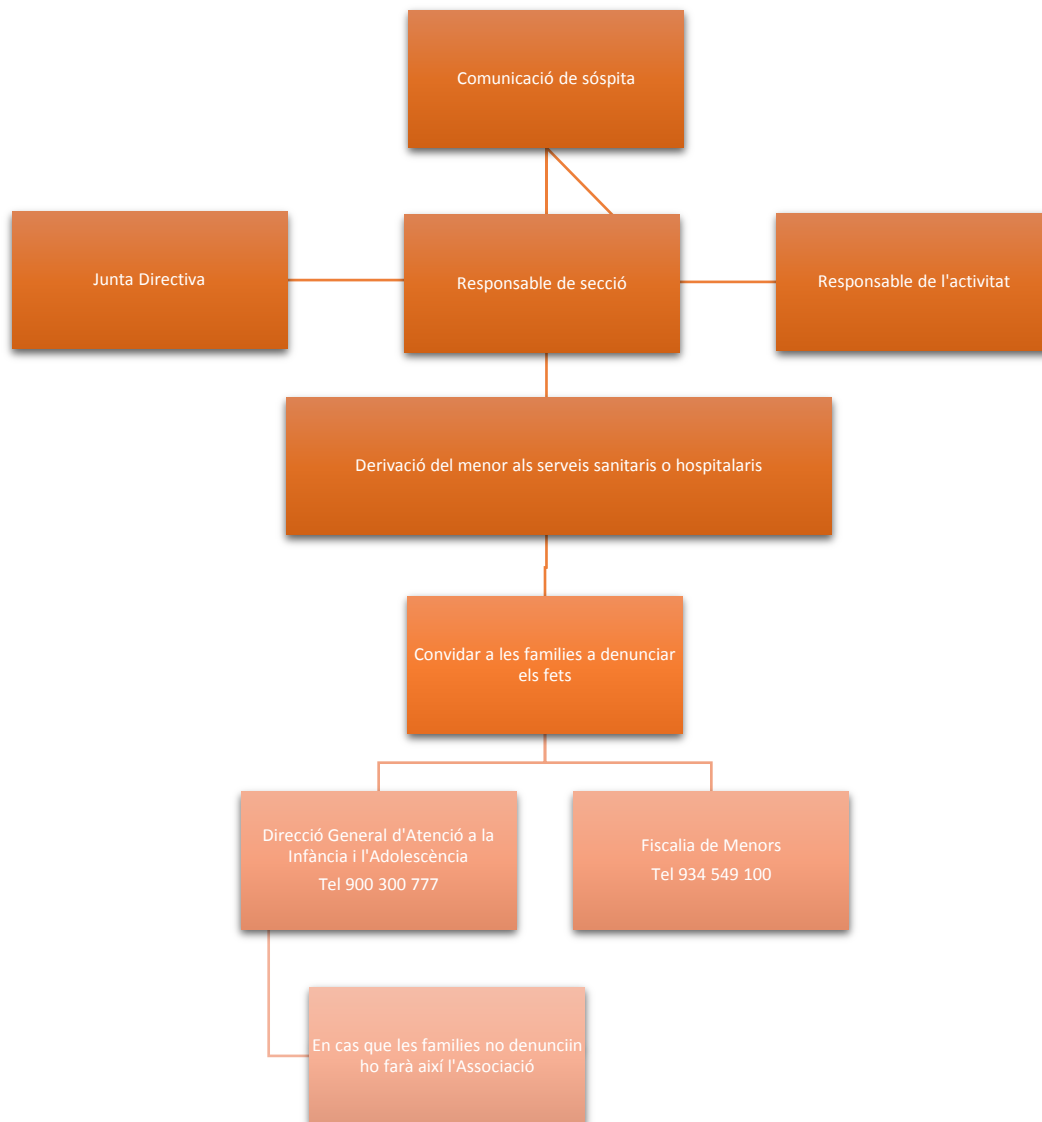
Situacions de certesa entre un adult i un menor

Situacions de sospita fonamentada entre dos menors

Situació de certesa entre dos menors

És important saber que abans de aplicar aquests procediments de notificació hem de tenir fonaments de la sospita o de la certesa de la situació ocorreguda de manera que es recol·lecti la major informació possible al respecte.

En cap moment hem de revelar informació a terceres persones que puguin posar en perill la investigació interna i al propi menor.

Un cop es comuniquin els fets a la persona Delegada de Protecció de maltractaments a infants i adolescent s'haurà de deixar en mans d'aquesta figura les actuacions i procediments a seguir mantenint la deguda confidencialitat de les mateixes per a la correcta investigació dels fets.

Hem de procurar no estigmatitzar a la persona presumptament agressora regint en tot cas la presumpció d'innocència fins a que es provi el contrari. Aquesta actuació es relleva dins de l'àmbit i l'entorn professional de cara tant als usuaris com a la resta de companys de l'activitat i l'Associació. Hem de mantenir, en tot cas, la calma per tal de no alarmar a la resta de famílies i menors.

ANNEXES

1. Material d'actuació a treballadors

- Protocol de prevenció dels abusos sexuals i altres maltractaments en l'àmbit de l'educació i el lleure de la Fundació Vicky Bernadet

https://jovecat.gencat.cat/web/.content/documents/vacances_i_estades/prevencio_maltractament_infantil/Protocol-de-prevencio-dels-abusos-sexuals-i-altres-maltractaments-en-lambit-de-leducacio-en-el-lleure.pdf

2. Material d'actuació a familiars

- *I ara, com t'ajudo?*- Generalitat de Catalunya

http://cejfe.gencat.cat/web/.content/home/publicacions/guies-formatives/Guia_Pares-Mares-CA_acc.pdf

- *La regla Kiko*- Consell d'Europa

<https://ciudadesamigas.org/la-regla-de-kiko-un-libro-infantil-para-prevenir-la-violencia-sexual-contra-los-ninos/>

3. Material i cartells informatius sobre el procediment de detecció i comunicació

DAVANT D'UNA SITUACIÓ D'ASSETJAMENT O ABÚS SEXUAL ¡ACTUA!

